

Letniška lista:
 Celoletna lista K 10—
 6 letna 5—
 3 letna 2-50
 Posredna 1—
Letniška lista Avstrije:
 Celoletna 15—
Posredna številke
 za 10 vinarjev.

STRAŽA

Interesi ali oboje
 se nikoli ne
 od človeka
 voljevali
 — papir
 „Straža“ izhaja v
 državi in petek
 katehizmi se ne

Redništvo in upravnništvo: Maribor
 Prešerna ulica 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 9-12 ure dopoldne

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 26. julija.

Rusko bojišče.

Ob Gornjem toku reke Susite je sovražno delovanje zopet živahno. Pri armadi generalnega polkovnika pl. Kövesa je bila Rusom odvzeta Baba Ludova. Sovražnik je severno-zahodno od te višine zapustil svojo karpatsko postojanko in se umika proti zahodu.

Armada skupina generalnega polkovnika pl. Böhm-Ermolli je zavzela mesta Delatyn, Otynia in Bučac. Nemške čete se nahajajo na zapadnem robu Trembovle.

Uspeh pri Tarnopolu je bil z zavzetjem več višin pomožen.

Italijansko bojišče.

Razven navadnega topovskega ognja nobenih posebnih dogodkov.

Najnovejše nemško večerno poročilo.

Berolin, 26. julija zvečer.

V Flandriji je čez dan topovski ogenj nekoliko odnehal.

Nadaljni naši uspehi v Vzhodnji Galiciji so prisilili Ruse, da so opustili svojo bojno črto do ozemlja pri Kirlibabi.

V Galiciji smo zasedli 16 mest.

Budimpešta, 26. julija.

Vojni poročevalec lista »Az Est« poroča, da so naše čete v vzhodni Galiciji pridobile nazaj 16 mest in več kot 100 vasi.

5 milijonov ton potopljenih.

Berolin, 26. julija.

Od začetka neomejenega podmorskega boja so P-čolni potopili nad 5 milijonov ton sovražnih in nevtralnih trgovskih ladij.

Jugoslovani in Čehi.

Praga, 25. julija 1917.

Glasilo posl. dr. Stranskega »Lidove Noviny« je razglasilo, da hočejo Jugoslovani le zaradi tega v ustavnem odseku sodelovati, da bi iz njega mogli vstopiti v koalicijski kabinet, sestavljen iz Nemcev in nekaterih slovanskih strank. Ta vest je popolnoma izmišljena in ima namen, da zanese nezaupnost v króge čeških politikov, ki so se te dni v Pragi posvetovali o sodelovanju čeških strank v ustavnem odseku. Tudi poslanec dr. Korošec in dr. Krek se mudita te dni v Pragi. Jugoslovani ne mislijo in tudi v bodoče ne bodo mislili na koalicijske kabinete in ministrske stole, ampak edino le, kako bi uresničili svoj program, ki so ga proglasili dne 30. junija v državni zbornici. To bodi tudi »Lidovim Novinam« enkrat za vselej v vednost.

Beck — prihodnji mož.

Mnogo glasov je čuti, ki pravijo, da je Beck designiran za ministrskega predsednika, ki naj sestavi oni veliki narodnostni kabinet,

za katerega je sedanjí predsednik delal priprave. Koliko je na teh glasovih resnice, ne vemo, le to je gotovo, da je baron Beck zadnji teden konferiral z voditelji vseh parlamentarnih strank ter se v pogovorih z njimi kazal za posebnega zaupnika krone, ki ne dvomi več, da je poklican sestaviti novo ministrstvo. Tudi z načelnikom Jugoslovanskega kluba dr. Korošcem je baron Beck, kakor poročajo listi, dalje časa že pretekli teden konferiral.

Baron Beck ima dobro ime v avstrijski politiki, ker se je pod njegovim spretnim vodstvom vpeljala splošna in enaka volilna pravica. Tega dobrega imena mu kot objektivni ljudje ne smemo kratiti, istotako pa moramo tudi kot objektivni opazovalci priznati, da baron Beck za jugoslovansko vprašanje ni imel nobenega smisla. Res se je pod njim kurz v Primorju začel nam na korist obračati, toda to je zasluga pokojnega nadvojvode Franca Ferdinanda in ne Beckova. Na Koroškem in Štajerskem si ni upal Beck niti trohico storiti za Slovence, čeprav ga je naša delegacija zvesto podpirala v državnem zboru in delegacijah. Pač pa nam je njegov minister Marchet na vseh srednjih šolah s personalnimi zadevami neizmerno veliko škodoval, česar še do danes nismo mogli popraviti.

Baron Beck nosi tudi velik del odgovornosti za svetovno vojsko. Pod njim se je l. 1905 začeta gospodarska vojska proti balkanskim državam krepko nadaljevala ter nam jih je definitivno odtujila. Nasproti Ogrski je bil baron Beck velik slabič. Ni bil samo velik oboževalec dualizma, ampak avstrijske interese je naravnost oškodoval na korist Ogrske. Ravno zadnje je bilo vzrok, da je moral pobrati svoja šila in kopita ter oditi.

Baron Beck ni nikdar razumeval jugoslovanskega vprašanja, se ni nikdar poglobil vanj in ga tudi sedaj ne pozna. Njegov program sega le od danes do jutri, kar pomeni v sedanjih razmerah naravnost nevarnost za monarhijo. Baron Beck je pač dober mešetar v sporu različnih strank; sedaj ni spora, sedaj vsaka narodnost stoji mirno na svojem stališču ter čaka le moža, ki ji da v monarhiji svoboden ter neodvisen prostor ter obnovi njene zveze s habsburško dinastijo. Sedaj ne potrebujeta monarhija in dinastija mešetarja, ampak poštenega moža z odprtim očesom, ki ne bo smatral svojega ministrskega predsedstva za glavno vprašanje, ampak uredil monarhijo in okreplil dinastijo z neplašnim srcem in krepko roko.

Baron Beck sedi v gosposki zbornici v srednji stranki, ki se je izrekla za nemški državni jezik v času, ko so mu bila tla že sigurno izpodbita. Za to ni veliko upanja, da bi Beck pri slovanskih strankah sploh našel kaj simpatij.

Jugoslovani poznajo svoje zgodovinsko zvanje in ne bodo pomagali, da pridejo v teh velikih časih kratkovidni politični mazači na krnilo.

Nova pota v Avstriji.

Berolinsko glasilo centruma »Germania« je te dni prineslo o tej zadevi članek, ki priča, da se vedno bolj širi pravo umevanje avstrijskega problema. Iz precej obsežne razprave posnamemo poglobitve misli.

»Kritika« političnega razvoja do konca 1916 mora ugotoviti dvojno dejstvo: Vojska je vsemu svetu odkrito postavila pred oči, kar je bilo pravzaprav že dolgo let jasno: avstrijska ustava, kakršno so naredili l. 1867 liberalni mogotci, se čisto nezadostno ozira na razmere države narodov. Prepisana je iz pruskih, belgijskih, angleških predlog, ne da bo upoštevala posebne avstrijske potrebe. Naredili so ustavo, kakor da se gre za narodnostno enotno državo in so potem naglo v osnovne državne zakone sprejeli splošno izjavo, da so »vsi narodi enakopravni« in da »ima vsak nedotakljivo pravico, varovati in gojiti svojo narodnost in svoj jezik«. S temi zelo lepimi pa malo določnimi načeli se ni dalo v praktičnem življenju mnogo storiti, ker je v vsakem slučaju trdila vsaka stranka, da ji daje ta člen osnovnega zakona prav in njeno stališče edino pravilno. Vse obsežno polji narodnostnega prava je ostalo z malo izjemami neurejeno in zato torišče političnih stremeljenj in vedno se ponavljajočih sunkov narodnostnih skupin; ofenziva in defenziva je povzročila potem tisto vedno rastočo draženost, ki smo jo vsi doživljali v zadnjih 15 letih.

Člankar pravi dalje, da je bila v začetku vojske potreba preurediti avstrijsko ustavo jasna. Ugoden trenutek za to je bil po zmagi pri Gorlicah; ako bi se bila tedaj oktroirala nova ustava, bi se bila že uživala do spremembe na prestolu. Člankar nadalje obsoja poseganje vojaških činiteljev v notranjo politiko v začetku in poteku vojske in pravi, da so to postopanje obsojali tudi nemški krogi. S temi besedami, se zdi, kakor da hoče člankar zatreti neljube spomine. Iz nemške javnosti nam ni znan glas, ki bi bil ob začetku vojske ali tudi v maju l. 1915 za spremenjenje ustave in pravtako ni bilo v nemški javnosti opaziti odpora proti poseganju vojaških oblasti v notranjo politiko. To bodi mimogrede omenjeno.

Dopisnik v »Germaniji« nadaljuje:

»Vsaka politika v Avstriji mora začeti s tem, da pritegne Slovence k sodelovanju v državi, kar zahteva seveda, da se jim da primeren vpliv. Ni mogoče izključiti celih narodov od državnih poslov, kajti narodi niso stranke; pri strankah v narodu je seveda mogoče. In zato mora biti državna politika takšna, da se obrača morda proti strankam, ne pa proti celim narodom.

Grof Clam-Martinic je prav spoznal, da je za politiko preustrojitve in deloma nove stavbe v Avstriji treba pritegniti Čeha (Ali je to res spoznal? Op. ur.). Da ima pa to takšno privabljenje Čehov kot predpogoj dalekosežno politično amnestijo, je bilo vsem politično mislečim jasno (tudi Nationalverbandu? Op. ur.). Posebno slovesen način, kako je cesar ob godu

prestolonaslednikovem razglasil amnestijo ter naravnost povedal politični namen, pospešiti prenovitev Avstrije, je seveda presenečil.

V Avstriji je treba priti sedaj do javnega hotenja. Ne sme se, kakor je rekel enkrat neki prejšnji ministrski predsednik, izogibati neprilikam narodnostnega vprašanja — ravno nasprotno: ta problem je treba prijeti za oba roga. Takozvane sporazumne konference, to je pričkanje za malopomembna mejna vprašanja, so brez vrednosti. Jezikovno vprašanje se da rešiti le v eni obliki namreč načelno, organizatorično, torej tako, da se včlenijo narodnosti kot državno priznane skupine v ustavo. Narod kot takšen se mora ustavnopravno določiti in tako dobiti zastopstvo, kakor ga imajo na primer inženjerji v inženerskih kamorah. Temu zastopstvu je mogoče potem dati pravic, pa mu naložiti tudi dolžnosti in pred vsem: Petem je mogoče urediti razmerje pravno določenega naroda do države in ugotoviti pravice države do naroda.

Če se enkrat to zgodi (obsežne priprave so že izvršene), bomo v kratkem doživeli čudež: Mnogo povodov za boj bo kar od sebe zginilo in s tem bo tudi zunanja oblika političnega življenja drugačna. Vsi stvarni predpogoji, lotiti se tega programa, so danes dani. Vojska je tudi pregnala notranjo lenost političnega življenja, tako da so tudi velike spremembe danes lažje mogoče kakor male v času pred vojsko. Moža je treba in volje.“

Tlačeni koroški Slovenci.

»Mir« piše: Na Koroškem v celi deželi ne poznamo niti ene javne oblasti, ki bi na slovenske vloge odgovarjala slovensko, povečini slovenskih vlog niti sprejemajo ne. Na Koroškem ni več mogoč boj zoper uvedbo nemškega državnega jezika, ker je na celi črti izveden, ne samo na znotraj, ampak celo na zunaj.

Na Koroškem Slovenci nimamo slovenskih šol. V pravem pomenu besede slovenskih šol tudi nikdar nismo zahtevali, ampak le šole s slovenskim učnim jezikom. Saj tudi šoli v Št. Rupertu in Št. Jakobu v Rožu, ki smo ju iz privatnih sredstev sami zgradili, niste čisto slovenski. V njih se poučuje tudi nemščina in še toliko, da jo otroci, ko izstopijo iz šole, več ali manj obvladajo. Utravistične šole pri nas so le po imenu utravistične, ne vse, pač pa večina, ker se v nekaterih utravističnih šolah ne nanče niti pisati niti brati slovensko. Le kjer je slovenski življenjski krepak in samostojen, tam so šole v resnici utravistične. Namen in cilj utravističnih šol na Koroškem namreč ni ta, da bi se otroci naučili nemško, ampak da se ne na-

učijo slovenski brati in pisati, kaj še-le slovensko čutiti. Koliko slovenskih koroških vojakov je, ki ne znajo svojcem pisati v svojem maternem jeziku.

Pa bo kdo vprašal: Zakaj si pa Slovenci ne izvojujejo pravic? Glede šol: Na papirju smo itak v vseh inštancah izvojevali šole s slovenskim učnim jezikom, v katerih bi se pa učil tudi nemški jezik, toda oblast je pri nas nasproti razsodbam c. kr. državnega sodišča in upravnega sodišča ostala v pasivni resistenci. To je dejstvo.

Kako pa si naj v deželi pomagamo? Volilni okraji za državni zbor so tako razdeljeni, da je majhen del slovenskega ozemlja priklopljen večjemu delu Nemcev, ki nas pri volitvah majorizirajo. Celotni edini takozvani slov. volilni okraj je tako sestavljen, da ostane ves čas bojni mandat, ker so pritegnjena vanj mesta in največ industrijskih krajev na Koroškem. Enako so sestavljeni volilni okraji za deželni zbor, da je mogoče Slovincem le v dveh okrajih prodreti.

Uradništva slovenskega nimamo pravzaprav nobenega. Par nižjih uradnikov, to je vse, pa še ti se ne smejo nikjer pokazati Slovence. Deželnega odbornika nimamo nobenega, pri vseh deželnih gospodarskih akcijah smo ali privesek, ki ničesar ne pomeni, ali pa sploh nobenega zastopnika nimamo, nimamo nobene slovenske gospodarske šole.

Vprašamo lahko: Kaj pa sploh imamo, kar bi imeli od vlade ali dežele? Ničesar!

Vprašamo: Se more tak narod imenovati svoboden? Je potem beseda o tlačnih narodih v monarhiji še fraza?

Kaj je s koalicijo?

Mnogi naši pristaši se bojijo, da hrvatska koalicija odklanja deklaracijo Jugoslovanskega kluba na Dunaju. Na to lahko odgovorimo, da temu ni tako, četudi se ji formalno iz razlogov politične oportunitete še ni priklopila. Pomirjevalno bo uplivalo na naše pristaše, kar piše glasilo hrvatsko-srbske koalicije »Hrvatska Riječ« povodom konference koalicijonašev z bosanskimi politiki. Tam stoji:

»Hrvatski sabor je v juniju 1915. v prvem svojem vojnem zasedanju, na usta svojega predsednika jasno in odločno v imenu celega naroda na jugu monarhije izrazil željo po ujedinjenju. To je bila v začetku vojne prva beseda za narodno in teritorijalno jedinstvo. Pozneje je ponovil sabor to težnjo v vseh adresnih načrtih — složen v zahtevi, da se razdvojeni in razkosani Hrvati, Srbi in Slovenci združijo v eno državno celoto. Zato je naravno in dosledno, da sedaj zastopniki Hrvatske ne ostanejo samo pri izjavah in manifestacijah, temveč da i krepkejše z vso silo svojega posebnega položaja spravijo tolikrat naglašeno idejo v tek realnosti. Kakor izvemo, so odšli hrvatski delegati v Budimpešto, da se tam tudi pri zajednički (ogrsko-hrvatski) vladi posvetujejo o tem, da se bos-herc. sabor čim preje sestane in da more hrvatski in srbski narod po svojih reprezen-

tantih reči svojo besedo o bodoči svoji besedi. Hrvatski delegati potujejo v Budimpešto, da se sestanejo z gg. Dimovičem in dr. Sunaričem, da izmenijo misli o bodoči skupni akciji v interesu Bosne, v interesu skupnih teženj vsega našega naroda.«

Četudi se torej koalicija iz ozirov na razmerje do ogrske vlade sedaj ne izjavi oficijelno za naš jugoslovanski program, toda ona dela v smislu tega programa, kjerkoli se ji nudi priložnost. In to je za sedaj dovolj.

Rusko bojišče.

Rusi se na celi vzhodno-gališki fronti od Tarnopola do bukovinskega mesta Kirlibaba umikajo proti vzhodu oziroma severovzhodu.

Južno in južnovzhodno od Tarnopola (kateriga smo dne 23. julija zasedli) je v razvoju večja bitka in sicer na ozemlju, ki so ga Rusi zasedli takoj ob izbruhu vojske l. 1917.

Dalje proti jugu so naši dne 25. t. m. zasedli mesto Bučac in so že prekoračili reko Strypa.

Južno od Dnjestra so morali Rusi izprazniti dne 24. julija Stanislav in Nadvorno, dne 25. pa Delatyn, Ottynijo in Tlumač. Böhm-Ermolijevе čete se tukaj bližajo Kolomeji. Sovražnik se krčevito upira našemu prodiranju.

Tudi na karpatskem gorovju se boji za nas ugodno razvijajo. Na črti od prelaza Jablonica do Kirlibabe se Rusi umikajo v smeri proti Černovicam.

Naš cesar se je dne 22.—23. julija mudil na vzhodnogališki fronti in je opazoval potek velike bitke.

Rumuni skušajo skupno z Rusi napadati naše postojanke v moldavskem gorovju in ob Sereutu, a brezuspešno.

* * *

V Rusiji so veliki nemiri na dnevnem redu. V Petrogradu, Moskvi in celo v malih provincijalnih mestih se je pobunilo vojaštvo in delavstvo. Skoro polovico ruske vojne mornarice se je pridružilo upornikom. Nemire je povzročila struja, ki je radi nadaljevanja vojske nezadovoljna s sedanjo vlado. Nekateri vesti pravijo, da so voditelji sedanjega upora, Lenin in sodrugi, plačani od Nemčije. Lenina in več njegovih ožjih prijateljev so zaprli. Ako se bo ruska armada še dalje umikala iz Galicije in Bukovine, je pričakovati v Rusiji zopet velikih notranjepolitičnih sprememb. Nekateri listi celo prerokujejo, da nam bo naša zmaga v Galiciji — prinesla mir!

Stanislav, Nadvorna in Tarnopol.

Naši so dne 24. julija zavzeli gališka mesta Stanislav, Nadvorno in Tarnopol. Sedaj stojimo pred mesti Bučac, Kolomeja in Brodij. Rusom smo v ofenzivi od 19. do 24. julija istrkali 3000

LISTEK.

Slovenski junak Radko Kolšek.

Ovira pa duša v nebo se
ob bridki izgubi . . .

V osrčju krasne Savinjske doline leži prijazna vasica Pozela. Tam stoji rojstna in gostoljubna hiša poročnika Radka Kolšek. Njegova marljivost in bistroumnost ga je pripeljala v celjske gimnazijske prostore in od tam v mariborske, kjer je dovršil svoje študije s prav dobrim uspehom. Nato se je posvetil juridičnemu študiju. V sušcu leta 1915 pa je poklicala strašna vojska tudi našega Radeka.

V nenavadno hitrem času je postal poročnik in njegova prsa je že tudi dičila hrabrostna svetinja. Toda ni se dosti zanimal za doseženo mesto in se ponašal s hrabrostno kolajno več kakor vse to, je bilo njegovo plemenito dobro srce, najlepša svetinja junaštva. Bojeval se je najprej na srbskem bojišču in potem proti verolomnemu Lahu. Ne-prestano je stražil dom in rod, a dne 11. julija 1917 je sovražna mina, kakor je »Straža« že položala, prekinila nit mlademu nadepolnemu življenju.

Radko, Ti da bi padel . . . Žalibog. Domovina je izvedela in narod je vzdihnil globoko ob novem grobu zlatih nad. Vojna, kaj delaš, kako strašna si ti! Koliko upov si nam že pogreznila v prerani grob.

Radko, tudi Ti si moral postati ena izmed onih velikih žrtev domovine, ki so ji dali na oltar najdražje, lastno kri. Prijatelj! Ko sem izvedel tužno vest o tvoji junaški smrti, pograbila me je zopet sveta jeza maščevanja. Prokleti Lah!

Iz groba nam pa kličete, predragi junaki, maščujte našo kri! Kri pa, ki se preteka po naših žilah je porok maščevanja. Maščevali Vas bodemo in stražili grobove, da jih ne bo nikdar prestopila kruta noga zahrbtnega.

Gostoljubna Kolšekova hiša pa stoka in plaka v največji bolesti. Predragi oče! Zaman Vam trga založeno srce, zaman stezate roke po sinu, da bi ga objeli v očetovski pozdrav. Draga sestra in bratec! Zaman se ozirate okrog in ga pričakujete. Zaman ga kličete prijatelji in tovariši ne najdemo ga več. Vaš Radko se je preselil v domovino miru, kjer uživa raj sladkosti. Tako Vas tolaži Bog!

Mili slovenski narod in cerkev ste pa izgubili upapolno mlado moč. Za narod in cerkev je živelo to mlado, cvetoče življenje in za slavo teh se tudi borilo.

Prijateljem in tovarišem pa je odvzet eden

izmed najdražjih. Predragi, saj ni dušice na svetu, ki bi Te bila poznala, a ne ljubila. Tvoj mili in blagohotni izraz na obrazu, kazal nam je Tvoje plemenito in radostno dušo. Predragi! Kolikokrat so gledale Tvoje oči smrti v obraz. So se li kedaj zbale? O, gotovo ne, saj je bilo Tvoje srce vedno pripravljeno v Bogu. Dal bi, ki gospoduje nad nami, da bi nas tudi ne našla nepripravljenih.

Tovariš! Usoda je hotela, da se tudi midva ne srečava več v tej solzni dolini. In urice veselja, ki sva jih našla v milih pesmicah, so nama potekle. V duhu pa stopim na Tvojo priprosto gomilo in zapojem žalostinko:

Na Tvoj grob prerani

treba ni spomnika;

senči naj samo ga

vrba žalostinka.

Z vetrom bodo tiho

šepetale veje:

»Tu pod nami strte

spijo srca naše«.

Danes pa ta tužna in težka misel, da Ti pošiljam svoje zadnje pozdrave v prerani grob! In Tvoj grob, predragi, je daleč tam v tujini.

»A želja edina se ni Ti izpolnila,

Da v zemlji domači naj truplo leži . . .«

Ob braniku slovenske domovine stojim. Prijatelj, dolžnost, kaj si Ti najbolje poznal, me kli-

kvadratnih kilometrov ozemlja. Naš plen je zelo velik in še ni natančno preštet.

34.000 Angležev in Francozov v vzhodni Galiciji.

Petrograjski list »Birševija Vjedomosti« piše, da se nahaja v vzhodni Galiciji 34.000 angleških in francoskih vojakov, ki so se vdeležili zadnje ruske ofenzive v vzhodni Galiciji.

Bataljoni smrti.

Po poročilu iz Petrograda se je dne 25. jul. podal na fronto prvi bataljon, sestavljen iz ruskih žena, po slovesni službi božji v petrograjski katedrali. Ta bataljon ruskih žena se imenuje »bataljon smrti«.

Dva nova ruska ministra.

Član ruske dume, Efenzov, je imenovan za justičnega ministra in član dume, Barišnikov, pa za ministra za javno oskrbstvo. Oba sta pristaša napredne stranke.

Na drugih bojiščih.

Na italijanski fronti artilerijski ogenj.

V Macedoniji se položaj ni spremenil.

Na francoskem bojišču srdit artilerijski ogenj.

Na turških bojiščih mir. Turški general Ali Said-paša, guverner v Jemenu, že dve leti od suhe strani oblega angleško trdnjavo Aden v ožini med Arabskim in Rdečim morjem.

Trije vojni cilji Anglije.

V angleški spodnji zbornici je dne 24. julija odgovarjal angleški premier lord Cecil na interpelacijo in kritiko poslanca Dillonsa o balkanski politiki angleške vlade ter izjavil, da se on (lord Cecil) ne strinja z mnenjem Dillonsa, češ, Anglija namerava Srbijo pustiti na cedilu. To mnenje je popolnoma napačno. Angleška vlada ne namerava na noben način odstopiti od obveznosti, da se mora Srbijo zopet popolnoma upostaviti in da mora dobiti odškodnino. Lord Cecil je izjavil, da se pridružuje naziranjju nekega poslanca, da Avstrija ni glavna sovražnica četverosporzuma. Glavna sovražnica je Nemčija. Vojsko hoče edinole Nemčija. Kar se pa tiče splošnih mirovni temelj-

če. Tebi pa kličem: Junak, odpočij si po teh krvavih in težkih bojih, odpočij si po trudapolni in strmi poti tega življenja in uživaj večno plačilo!

Poslovim se od Tebe, predragi Radko, v imenu slovensko-katoliškega dijaštva, kojemu je Tvoja izguba vsekala nezacelljivo rano, in tako tudi v svojem: Junak, prijatelj in tovariš naš predragi, uživaj raj mirno in sanjaj sladko v rernici, koji si ostal zvest od preranega groba. Poslovim se od Tebe v imenu naše orlovske organizacije, kateri si se zapisal z dušo in telesom.

Slava Tebi večna!

J. Št.

Opis Kolšekove smrti.

Poročnik Kolšek je imel pri našem napadu na sovražnika dne 11. julija nalogo, s svojimi štirimi strojnimi puškami onemogočiti delovanje sovražne mitraljeze in sovražnih pušk, kar se mu je tudi popolnoma posrečilo. Sovražne strojne puške niso prišle do strela. Kolšek je osebno vodil štiri strojne puške in pri skoku od ene do druge, ga je zadela mina, ki ga je težko ranila ter mu prinesla konečno smrt. Svoje težke rane in situacije si je bil takoj svest. Dne 11. t. m. okoli 4. ure zjutraj je po hudih mukah umrl. Dne 13. julija popoldne bil je pokopan na vojaškem pokopališču sosednega tirolskega mesteca. Postavil se bo na grob zelo dostojen križ s streho in vzganim imenom. Prihodnje dni potujem zopet na grob in ako je že vse poskrbljeno, narisal bom položaj groba. Po smrti je Kolšek predlagan za vojaški zaslužni križ z vojno dekoracijo in meči.

Le ustmeno mi bodé mogoče zgodovinski razvoj razlogov tedanjega napada, kje je našel smrt, podati, ker burja še v presledkih traja naprej.

Južnotirolsko bojišče, 19. julija.

V. Kosi, enol. prostov.

nih načel, mora biti prvotemeljno načelo, da se mora Anglija zvesto oklepati svojih zaveznic. Glede Alzacije in Lotaringije je zadeva Francije, da o tem izreče svoje želje, Anglija pa mora podpirati te želje. Kar se tiče jugoslovanskega gibanja, bi bilo nevarno iti dalje, kakor je storila vlada v svoji noti na Wilsona. V tej noti je angleška vlada izrazila željo, da se mora med tlačenimi narodnostmi osvoboditi tudi srbski narod. Toda angleška vlada ne gre dalje in se ne zaveže na določeno obliko osvoboditve.

Drugo načelo, za katero se Anglija vojskuje, je trajno pobotanje in zadovoljujoč mir, ki bi ne stremil za podjarmljenje in gospostvo, namreč bi se opiral na temeljno načelo neodvisnosti narodov, mir, ki bi zasignjal novo stanje zoper bodoče spremembe.

Tretji veliki vojni cilj je odstranitev nemškega militarizma. Ako bi prišlo v Nemčiji v resnici do demokratične vlade, bi bilo s tem ustvarjeno močno jamstvo, da se je nemška politika končno veljavno predručila, ter da bi bile s tem primerno zmanjšane nevarnosti, zoper katere bi se pred Nemčijo v bodoče trebalo zavarovati.

Nova sovražnica Nemčije in Avstrije.

Iz Londona se dne 22. julija poroča: Iz mesta Bangkok se brzojavlja: Med Siam (država v južno-vzhodni Aziji) in med Nemčijo in Avstrijo je nastalo vojno stanje. Vsi nemški in avstro-ogrski podaniki so bili vtaknjeni v zapore in njihove trgovine zaprte. Siamska vlada je zaplenila 9 nemških trgovskih parnikov.

Politične vesti.

Štajercijanci zborujejo. Prihodnjo nedeljo, dne 29. julija ima Štajerčeva stranka v Ptuj ob 10. uri predpoldne politično zborovanje na vrtu nemške hiše. Na programu: »Vojska in mir«.

Nadaljna pomilostjenja. Cesar je spregledal nadaljno kazen 41 obsojencem, ki so bili iz važnih vzrokov prekinili kazen, nadalje je pomilostil 1141 obsojencev ter je 112 obsojencem olajšal ali znižal kazen.

Češka posvetovanja na Dunaju. V petek, dne 20. julija je bilo v poslanski zbornici zanimivo posvetovanje — zanimivo z ozirom na osebe, ki so se ga udeležile, namreč: dr. Hruban (voditelj moravske katoliške stranke) podpredsednik poslanske zbornice Tusar (češki socijalni demokrat), član gosposke zaornice in tajni svetnik, bivši minister dr. Fort (Mladoček) in dr. Šramek (katoliški Čeh). Dr. Hruban in Šramek sta šla na to v gosposko zbornico, kjer sta konferirala s princem Bedrichom Lobkovicem. O čem so navedeni politiki razpravljali, ni mogoče dobiti nikakega oficijelnega poročila. V dobro podučenih krogih pa se zatrjuje, da so te konference v zvezi z vtisom, ki so ga napravile gotove izjave nekaterih čeških poslancev z Moravskega na najodličnejšem mestu. V zvezo s temi konferencami se spravlja tudi sohotno avdienco poslanca dr. Hrubana pri cesarju.

Aretacija poljskega brigadirja Pilzudzkega v Varšavi. Iz Dunaja se poroča, da je nemško armadno poveljstvo dalo prijeti v Varšavi brigadirja poljske legije generalmajorja Pilzudzky. Nemci mu očitajo politično hujskarijo proti Nemčiji in njenim načrtom. Generala Pilzudzkega so tirali v Nemčijo, kjer bo zaprt. General je bil poprej avstrijski častnik. Med Poljaki vlada velika nevolja, ker se je poljskega brigadirja tiralo v nemško ječo.

Tedenske novice.

Duhovniške spremembe. Prestavljeni so naslednji č. gg. kaplani: Pavel Živortnik iz Št. Lenarta v Ljutomer; Alojzij Kramaršič iz Št. Jurja v Slov. gor. v Kozje; Fr. Sinko kot provizor iz Teharij za provizorja k Sv. Martinu na Pohorju; vojni kurat Jos. Vrečko k Sv. Jurju ob Ščavnici. Na novo nastavljeni so č. gg. novomašniki: Vinko Munda na Ptujsko goro, Matija Zdravec v Ljutomer (III), Ivan Verbanjšak v Stari trg (II.) Ivan Rančigaj na Teharje in Leopold Amon v Slivnico pri Celju.

Duhovniške vesti iz sekovske škofije. Prestavljeni so naslednji č. gg. kaplani: Avgust Geratič iz Arveža v Št. Peter pri Cmureku, Tomaž Fekonja iz Burgaua v Cmurek in o. Udalrik Grašič iz Št. Lamberta v Aflenc.

Kako so delovali naši izdajalci. V celovškem »Miru« čitamo: »Župnik Meško iz Zile, katerega gorostasno zadevo je razjasnil 5. julija poslanec dr. Korošec notranjemu ministru grofu Toggenburgu, je imel celi avgust l. 1914 polno faro vojaštva, je vstajal ob 1. uri ponoči, da je začel pred 2. uro že spovedovati, in so se mogli vojaki pripraviti na pot v vojsko. A je bil seve »izdajalec«, ki so ga neprestano opazovali — seve po višjem naročilu — najslabši elementi v fari in na potu v mesto; ti so bili seve »patrioti« — pri pitju. — Nekega dne mu pravi prejšnji okrajni glavar, dvorni svetnik Schuster v Beljaku: »Gosp. župnik, vi ste prvi poslali svoj prispevek za vojaške. Veselilo me je to!« Naslednik dvornega svetnika Schusterja pa mu je zalučal v obraz — pri obisku v župnikovem domu: »O, mi dobro vemo, da je bila večina slovenske inteligence pri belgrajski »Obrani«. Reči je pač hotel: »Tudi ti si bil!« Malo prej, preden so Meška aretirali, je dobil pismo od urednika g. Smoleja iz Amerike, kateremu je pošiljal situacijska poročila: »Govoril sem z našim konzulom. Dal ti bo pismen atest, kako si deloval za patriotično stvar. Čez 7 let vse prav pride.« Preden je ta izjava prišla, je prišlo po Meška 25 mož žandarjev in detektivov. A vsaj pismo Smolejevo so pri vojaškem sodišču morali brati, ko pa so mu odnesli 8 velikih zavojev spisov in pisem in so preštudirali celo vsak koncept pridige! A Meško je seve »izdajavec«, ki se mora še sedaj potikati po svetu in iskati miru in zavetja v najvišjih gorskih vaseh! Tako pri nas v 20. stoletju!«

Iz učiteljske službe. Učiteljica Ana Matko v Kapelah pri Brežicah je imenovana za učiteljico v Zibiki; učiteljica Josipina Germut v Marenbergu je premeščena na Srednje-Štajersko. Nadučitelj v Trefinu, Štefan Rataj, je imenovan za šolskega vodjo v Razvorju.

Minister pl. Höfer je v sredo, dne 25. julija v Gradcu sprejemal nekatere nemške poslance in zastopnike nemških in socialdemokratskih organizacij in je z njimi razpravljal o prehranjevalnih zadevah. Slovenski poslanci niso šli v Gradec, ker se jih je vabilo samo k sprejemu, a ne na posvetovanje. Od samih sprejemov nima naše ljudstvo nobenega haska. Sicer pa namestnik grof Clary, ki je organiziral te sprejeme, postopa tako čudno napram Slovincem, da nas sedaj prav nič ne vleče v Gradec. Na dunajsko posvetovanje s štajerskimi poslanci dne 16. t. m. Clary ali minister Höfer naših poslancev sploh nista povabila, ampak jih je na sestanek opozoril samo tako mimogrede nek nemški poslanec. Dne 23. julija pa je grof Clary povabil v Gradec samo nemške poslance in samo nemške časnikarje, da se z njimi posvetuje o prehranjevalnih vprašanjih. Povabljeni niso bili ne slovenski poslanci in tudi ne slovenski časnikarji. Proti temu neobjektivnemu postopanju se je poslanec dr. Korošec brzojavno pritožil. Cesarski namestnik grof Clary hoče izzvati, da bo na Slovenskem Štajerju zopet še bolj glasno kot kedaj poprej zaoril glas: »Proč od Gradca!«

Tri leta vojske. Tretjič se vračajo dnevi najhujšega razburjenja, tretjič se spominjamo dni, ki so uvedli to grozno in — zdi se — neskončno vojno. Dne 23. julija 1914 je izročil avstro-ogrski poslanek v Belgradu srbski vladi ultimatum. Dne 25. julija 1914 je naš poslanik baron Giesl zapustil srbsko stolico ter so bili pretrgani diplomatični stiki s Srbijo. Mobilizacijski dnevi, polni nepopisnega razburjenja, dnevi pričakovanja, upa, strahu so sledili. Dne 28. julija 1914. Vojna Srbiji napovedana. Cesar Franc Jožef I. je izdal poziv Svojem narodom. Dne 29. julija 1914. Sovražnosti na srbski fronti so se pričele. Z avgustom so se nato pričele vrstiti vojne napovedi druga za drugo in vrste se še danes v krajših ali daljših presledkih. Tri leta so minila od onih prvih mrzličnih dni. Težke čase smo preživeli in bodočnost še ni razjasnjena. Ali še ni zadosti trpljenja? Kedaj bo konec? Kedaj bo zasijala zarja miru?

Sv. Arah na Pohorju. To je naslov knjigi, ki podaja zgodovinsko kulturno monografijo tega vsled slovenske turistike daleč naokoli znane lepe točke našega Pohorja. Knjigo je spisal prof. dr. Franc

Kovačič in se dobiva v Cirilovi tiskarni po 1 K. Sezite po knjigi!

Casopis za zgodovino in narodopisje XIII. letnika (1917) je ravnokar izšel. Urednik dr. F. Kovačič. Vsebina: Kos Milko dr.: Oglejski patriarhi in slovenske pokrajine do srede 13. stoletja s posebnim ozirom na vladu patriarha Bertolda iz roduvine Andechs. Kovačič Fr.: Sv. Arh na Pohorju. Plešič Fr. dr.: Naši Varaždinci, Kovačič Fr. Pismo Stanka Vraza iz l. 1838. Slovstvo. Rastislavova in Svatoplukova prestolnica F. K. Petdesetletnica Jugosl. akademije v Zagrebu. F. K. Zahn dr. Jos. pl. F. K. Društveni glasnik. V rednih razmerah bo »Casopis« izhajal po štirikrat na leto; dokler vojna traja, pa po možnosti. Udje »Zg. društva« dobivajo list za udnino (5 K na leto ali 100 K enkrat za vselej.) Rokopisi in tiskovine v oceno ali zameno se pošiljajo edino na: »Zgodovinsko društvo« v Mariboru, Koroška cesta 10. I. nadstropje.

Razne novice.

Najdaljša telefonska napeljava na svetu. Doslej je bila najdaljša telefonska črta med New Yorkom in San Franciskom. Sedaj napravljena črta Montreal—Bancouver pa je še daljša, znaša namreč 6763 km.

15 milijonov žensk preveč. Po neki statistiki, o kateri pravijo, da je vestno sestavljena, bo v Evropi po vojni 15 milijonov žensk preveč. Kaj bodo počele?

4000 vojnih naredb v Nemčiji. Tekom vojne je bilo izdanih v Nemčiji 4000 vojnih naredb, ki jako otežkočajo trgovski promet. Trgovci in obrtniki se vedno boje, da bi se ne pregresili proti kakim naredbi. Zato pa so trgovske zbornice sedaj napravile v raznih delih države poslovalnice, kjer dobivajo trgovci potrebna pojasnila. — V Avstriji pa je menda bilo izdanih več takih naredb, kar je razvidno že na vaških plotovih. Te naredb in razglasi mnogokrat niti več ne vedo za svoje brate in sestre.

Dopisi.

Maribor. Mlečne karte za avgust in september se bodo dobivale v nedeljo dne 29. julija in sicer stranke z začetnimi črkami A do M predpoldne od 8—11 ure, ostale stranke pa popoldne od 2—4 ure v uradu za občinsko gospodarstvo. Za sedaj bodo dobili mlečne karte samo otroci v starosti do 2. leta, osebe, ki so stare več kakor 70 let in osebe, katerim je vživanje mleka trajno zdravniško predpisano. — Oddaja mesa za revne sloje prebivalstva se bo vršila v mestni klavnici dobavne listeke 2 A in 2 B v soboto in na dobavne listeke 1 A in 1 B v nedeljo dne 29. julija.

Studenci pri Mariboru. Dne 26. julija zvečer je strela udarila v gospodarsko poslopje tukajšnjega posestnika B. Senekoviča, ki je v kratkem času zgorelo do tal. Zgorelo je vse žito, seno, gospodarsko orodje ter dve svinji. Rešili so samo živino. Škoda je zelo velika, zavarovalnina pa malenkostna.

Št. Ilj v Slov. goricah. Ciril-Methodova slavnost se je izborna obnesla. Hvala prireditelju, posebno pevcem in mladini! Pripravljamo se na cesarsko slavnost. V nedeljo, dne 29. julija pa gremo v Jarenino. — V naši župniji se je tekom vojske zaprlo 8 gostiln. — Sadja bomo imeli bolj srednje. Prav lepo pa kaže v vinogradih.

Lebring. Dobrodejni utis je navdajal slovensko in hrvatsko vojaštvo v Lebringu, ko je bilo v nedeljo, dne 22. julija komandirano k službi božji, kjer jih je sprejela v cerkvi sv. Marjete — slovenska božja beseda. In čuda — v cerkvi je bila med drugimi razobešana tudi slovenska trobojna girlanda. In v Mariboru?

Slov. Bistrica. Umrla je dne 21. julija posestnica Amalija Kralj, roj. Rom. Svetila ji večna luč!

Sv. Križ nad Spodnjim Dravbergom. Na prijazni božji poti, tu ob koroško-štajersko meji, v romarski cerkvi Sv. Križa in Matere dobrega sveta, posvečeni od nepozabnega škofa A. M. Slomška l. 1851, se letos 10. krat obhaja porcijunkula, že 4. krat v hudem vojnem času. Zato bo letos tu ob enem 12. vojna, oziroma mirovna pobožnost, da prosimo Križanega, naj nam podeli blagodejni mir, se spominjamo vseh naših padlih vojakov ter se priporočimo Materi dobrega sveta, da nam Bog na njeno priprošnjo da in ohrani prepotrebni sad zemlje. Že na predvečer, dne 1. avgusta bo primerna pobožnost s pridigo, na praz-

nik sam, dne 2. avgusta dve pridigi, več sv. maš in pontifikalno opravilo, ki ga daruje mil. g. opat iz Št. Pavla. Pridite, molimo!

Topolšica. Naša občina je imenovala svojega poslanca g. dr. Karla Verstovšek, radi njegovih zaslug za občino svojim častnim občanom.

IZJAVA.

Za dolgove in obveznosti gospoda Frica Serneca iz Slov. Bistrice, rodbina ne prevzame nobene plačila, kar se daje s tem na splošno znanje.

Posojilnica v Mariboru (NARODNI DOM)

razpisuje za šolsko leto 1917/18 ustanovo v znesku 400 K za obisk c. kr. državne obrtne šole v Ljubljani.

Prošnje, katerim se naj priloži domovnica ali krstni list ter zadnje šolsko spričevalo, se morajo vložiti do **15. avgusta 1917** pri Posojilnici v Mariboru (Narodni dom).

Pri podelitvi ustanove se bode oziralo v prvi vrsti na prošnjike iz mariborskega okraja.

Ravnateljstvo.

rošec

Razglas.

S 15. julijem 1917 se je v Mariboru ustanovilo

glavno zastopstvo

nižjeavstrijske in rentne deželne življenjske zavarovalnice

Zavarovalnica prevzame zavarovanje na doživetek in smrt, otroške dote, rentno, ljudsko, nezgodno, kakor tudi zavarovanje jamstvene dolžnosti in zavarovanje poškodovanja vodovodov.

Sposobni potovalci kakor tudi krajevni zastopniki se sprejmejo.

Ustanovljeno l. 1893.

Ustanovljeno l. 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omeljenim jamstvom.

Devoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenjskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 $\frac{1}{2}$ %, 15 ali 22 $\frac{1}{2}$ % letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posejilo, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 $\frac{1}{4}$ %.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848.40 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentuje jamstveno glavnice za 6.089.850 kron.

Za pristnost in izvor se jamči v polnem obsegu.

VINA bela, rdeča in črna (dalmatinska) od 56 l naprej po povzetju prodaja in razpošilja tvrdka **F. CVITANIČ** vdova **V MARIBORU**, Šolska ulica št. 5.

Općinska Štedionica u Drnišu (Dalmacija).

Hranilne vloge koncem l. 1916. K 1.137.683.37
Rezervni zaklad „ 95.180.92
Obrestuje hranilne vloge koncem vsakega polletja s

4 $\frac{1}{2}$ % brez odbitka.

Občina Drniš jamči za varnost s celo svojo davčno močjo in z vsem svojim premoženjem, vrednim

10 milijonov.

Hranilnica je pod državnim nadzorstvom.

Poziva pupilarno varnost ter se vsled tega sprejemajo tudi vloge mladoletnih, sirotinskih in cerkvenih zakladov.

Podeljuje amortizacijsko hipotekarna posojila po 6%.

Zahvala.

Za obilne dokaze iskrenega sočutja povodom prezgodnje smrti naše iskreno ljubljene soproge, oziroma predobre matere, hčere, sestre in svakinje, gospe

Amalije Kralj roj. Rom posestnice

izrekamo tem potom vsem najprisrčnejšo zahvalo.

Osobito pa se zahvaljujemo preč. duhovščini, ter onim, ki so ji okitili krsto s cvetjem, posebno pa še tistim, ki so prihiteli iz daljnih krajev, da sprejmo nepozabno pokojnico k nje prezgodni tihim grudim.

Slov. Bistrica, 23. julija 1917.

Zalujoči ostali.

Krojaški mojster

Leopold Supanec

naznanja preč. duhovščini, da je svojo krojaško obrt preselil v svojo lastno hišo, Malteserjeva ulica št. 18 v Melju in se priporoča za vsakovrstno izdelovanje oblek.

Iščejo se poštene in dobri starši v Savinjski dolini, ki bi vzeli za svojega 5 letnega fanteka v popolno oskrb proti mesečnem plačilu, dokler oče živi in fantek bo imel lepo doto. Za ponudbe se prosijo, na upravnistvo »Straža« pod »Dobra mati št. 72«.

VINO

belo (tudi za sv. maše), rdeče in črno dalmatinsko od 56 litrov naprej razpošilja po povzetju

A. OSET p. GUSTANJ, Koroško.

IZGUBILA

se je bila 11. julija med frančiškansko cerkvi in glavnim kmetovom v Mariboru listnica s denarjem v znesku 16 K in važna pisma, ki nimajo za tistega, kdor je listnico našel, nobene veljave. Poštene najditelj mi jo naj vrne proti lepi nagradi. Kaiser Josef, posestnik Brestnica 89 pri Mariboru.